

СХВАЛЕНО
Постанова Правління
Національного банку Укра-
їни 06.08.2009 № 461

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

ПАМ'ЯТКА ПОЗИЧАЛЬНИКА, ЯКИЙ МАЄ ЗАБОРГОВАНІСТЬ ПЕ- РЕД БАНКОМ ЗА СПОЖИВЧИМ КРЕДИТОМ І ПОТРАПИВ У СКРУТНЕ ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ

Чи варто ігнорувати умови кредитного договору?

Отримавши кредит, Ви як позичальник банку зобов'язані повернути банку основну суму боргу, сплатити проценти за користування ним у розмірах і в строки, установлені умовами кредитного договору.

Крім того, умовами кредитного договору часто передбачається необхідність здійснення позичальником інших платежів, пов'язаних з отриманням, обслуговуванням та погашенням кредиту як на користь банку (комісії за відкриття поточного/карткового рахунку, здійснення розрахунково-касового обслуговування, забезпечення обслуговування кредитної заборгованості, що, наприклад, пов'язано з бажанням позичальника отримувати виписки за кредитним/картковим рахунком, здійснення валютно-обмінних операцій, надання консультаційних, у тому числі юридичних, послуг тощо), так і на користь третіх осіб (страхові платежі, платежі за послуги нотаріусів, інших осіб, біржові збори тощо).

Національний банк України з метою захисту прав позичальників під час укладення ними кредитних договорів запровадив Правила надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затверджені постановою Правління Національного банку України від 10.05.2007 № 168, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 25.05.2007 за № 541/13808 (далі – Правила № 168), і підготував детальну інформацію для громадян, які вирішили отримати кредит у банку, викладену в Пам'ятці позичальника банку за споживчим кредитом, що розміщена на інтернет-сторінці Національного банку України в підрозділі "Інформаційна допомога позичальнику" розділу "Інформаційні матеріали" за адресою:

www.bank.gov.ua/Inf_mat

У разі невиконання або неналежного виконання обов'язків, передбачених кредитним договором щодо забезпечення повернення кредиту, а також у разі втрати або суттєвого погіршення стану наданого в заставу майна, яке залишається у Вашому користуванні, банк має право вимагати від Вас дострокового повернення кредиту та сплати фактично нарахованих процентів. Право банку пред'явити таку вимогу також, як правило, зазначено в кредитному договорі.

Крім того, банки накопичують інформацію про стан обслуговування кредитів позичальником, у результаті чого формується його кредитна історія. Усі Ваші дії або бездіяльність, що призведуть до неналежного погашення кредиту, можуть вплинути на якість Вашої кредитної історії. Надаючи кредити, банки, як правило, перевіряють кредитну історію позичальника. Наявність у позичальника негативної кредитної історії може стати в майбутньому підставою для надання банком кредиту за більш високою процентною ставкою або, взагалі, для відмови в наданні кредиту.

УВАГА! Прагнучи забезпечити дотримання позичальником графіка платежів за кредитом, установленого умовами кредитного договору, за неналежного його виконання банки застосовуватимуть штрафні санкції (неустойки, штрафи, пені). Унаслідок цього сума боргу разом з нарахованими штрафними санкціями може стати настільки великою, що її вже неможливо буде погасити навіть шляхом продажу майна, яке було надане в заставу за кредитом. У такому разі погашається лише частина боргу і позичальник за рішенням суду продовжує нести відповідальність перед банком вже іншими своїми активами (заробітною платою, іншим майном тощо).

Позичальнику також недопустимо приймати необачні рішення щодо способів повернення кредиту, особливо в скрутні для нього часи. Наприклад, недопустимо самовільно залишити автомобіль, що був у заставі за кредитом, біля будівлі банку, вважаючи, що цим забезпечено повний розрахунок за кредитом. Адже це лише особиста думка позичальника. Відповідно до статті 1 Закону України "Про заставу" банк має законні підстави вважати інакше. Ураховуючи постійну зміну цін на нерухомість та автомобілі, амортизацію та інші обставини, банк здійснюватиме реалізацію заставленого майна за ринковою вартістю. Тож і в цьому разі може виникнути ситуація, коли погашеною буде лише частина заборгованості позичальника за кредитом.

У зв'язку з цим для позичальника дуже важливо повністю контролювати ситуацію, у якій він опинився з тих чи інших при-

чин, та намагатися разом з банком знайти прийнятний для обох сторін вихід з неї.

Чи може банк допомогти Вам?

Банки з розумінням ставляться до того, що Ви можете наразитися на непередбачені обставини, які можуть негативно вплинути на Ваш фінансовий стан і здатність своєчасно та в повному обсязі погашати кредит.

Непередбаченими обставинами, що спричинили негативний вплив на Ваше фінансове становище і здатність своєчасно та в повному обсязі погашати кредит, можуть бути: зменшення заробітної плати та/або інших надходжень; втрата пільг, роботи; тяжке захворювання та/або отримання інвалідності; розлучення; смерть членів сім'ї або інше, якщо ці обставини спричинили втрату доходів або їх зниження до рівня, за яким щомісячні сукупні платежі за кредитом перевищують 30 % Вашого місячного доходу.

За наявності підтвердження достовірними документами (довідка з місця роботи, довідка з державної служби зайнятості тощо) об'єктивних та беззаперечних доказів того, що Ви не в змозі своєчасно та в повному обсязі погашати кредит у зв'язку з настанням непередбачених обставин, а також, ураховуючи інші обставини (наприклад, стан обслуговування кредиту до настання подій, які спричинили погіршення фінансового становища, причини настання таких подій, поточний фінансовий стан, перспективи відновлення платоспроможності тощо), банк може надати Вам можливість погашати кредит на нових умовах, прийнятних як для Вас, так і для банку.

Що Ви можете зробити, потрапивши у фінансову скруту?

Передусім не ігноруйте листи та дзвінки від тих, перед ким у Вас є фінансові (грошові) зобов'язання. Борг сам по собі не зникне, тому Вам потрібно зустрітися з представниками банку для конструктивного вирішення Ваших боргових проблем. І чим швидше Ви це зробите, тим меншими будуть штрафи за несвоєчасне погашення кредиту та більш вигідними для Вас нові умови погашення кредиту.

Разом з тим Ви не повинні покладатися лише на банк. Зі свого боку Ви повинні виважено оцінити ситуацію, у якій Ви опинилися. Ви маєте усвідомлювати, що Вам необхідно повернути взяті в кредит гроші. Адже банк, як установа, яка по суті виконує функцію фінансового посередника, не тільки надає кредити, а й залучає депозити (вклади), які є джерелом коштів для

надання кредитів. Залучені депозити банку необхідно повернути у визначені депозитними договорами строки, сплативши проценти за користування ними. Ураховуючи це, кошти, що повертаються позичальниками під час погашення кредитів, є джерелом для повернення депозитів. З метою забезпечення стабільності своєї роботи банк узгоджує графіки виплат за депозитами та надходжень за виданими кредитами. Тому Ви, у свою чергу, повинні докладати максимальних зусиль щодо забезпечення повернення кредиту.

Як банк повинен обходитися з позичальником, який потрапив у скрутне фінансове становище?

Якщо Ви потрапили в скрутне фінансове становище, як Ви, так і банк зацікавлені в знаходженні оптимального рішення щодо забезпечення повернення кредиту. Реалізація майна, наданого в заставу за кредитом, є вимушеним заходом з боку банку, до якого він вдається, коли немає впевненості в забезпеченні повернення кредиту шляхом відновлення платежів з боку позичальника.

Національний банк України постановою Правління від 06.08.2009 №461 схвалив Рекомендації щодо роботи банків з позичальниками – фізичними особами, які мають заборгованість за споживчими кредитами та потрапили в скрутне фінансове становище (далі – Рекомендації №461).

Відповідно до цих Рекомендацій банки мають:

- підтримувати зв'язок з позичальником у зручний для нього час і спосіб (зустрічі, листування, телефон, факс тощо);
- надати позичальнику повну і доступну інформацію щодо загального розміру його заборгованості, включаючи всі платежі, передбачені умовами кредитного договору, та проінформувати позичальника про заходи, які можуть бути застосовані в разі невиконання позичальником умов кредитного договору, у тому числі повідомити, що неналежне виконання умов кредитного договору може негативно вплинути на кредитну історію позичальника і в майбутньому призвести до погіршення доступу до кредитів;
- обговорити з позичальником усі обставини його скрутного фінансового становища для того, щоб визначити з позичальником можливі шляхи повернення кредиту;
- разом з позичальником розробити прийнятну як для позичальника, так і для банку програму погашення кредиту, зокрема, це може бути реструктуризація кредиту позичальника, зміна валюти кредиту тощо.

Які існують основні шляхи забезпечення повернення кредиту?

Банк може:

- здійснити реструктуризацію кредиту;
- здійснити зміну валюти кредиту;
- продати кредит іншому банку;
- передати право вимоги за кредитним договором;
- звернутися до третіх осіб за послугами з повернення кредиту;
- здійснити звернення-стягнення на майно.

Реструктуризація кредиту означає внесення змін до раніше укладеного з банком кредитного договору шляхом укладення додаткового договору про продовження строку дії договору, зміни графіка платежів, зміни процентних ставок тощо. Реструктуризація кредиту дасть змогу Вам на інших умовах погашати кредит. Умови реструктуризації кредиту визначаються банком для кожного позичальника індивідуально на підставі об'єктивних та беззаперечних доказів неможливості виконувати умови раніше укладеного кредитного договору, що підтверджені достовірними документами.

Укладаючи договір з банком, у тому числі і додатковий, переконайтеся, що всі умови договору Вам зрозумілі, Вам надана вичерпна інформація про сукупну вартість послуг банку відповідно до Правил № 168 і Ви повністю усвідомлюєте всі наслідки підписання договору.

Уклавши з банком договір, дотримуйтесь усіх його умов.

Якщо ж Ви не здійснюєте платежі за кредитом відповідно до умов договору, ігноруєте нагадування, не відповідаєте на листи та телефонні дзвінки банку, а також Вами не досягнуто згоди щодо укладення договору про реструктуризацію кредиту, банк може звернутися до суду або до третіх осіб – суб'єктів господарювання за послугами з повернення заборгованості за кредитом, іншого банку з метою продажу Вашого боргу або передачі права вимоги за Вашим кредитним договором.

Директор Департаменту
нормативно-методологічного забезпечення
банківського регулювання та нагляду

Н.В.Іваненко